

Кропивка Р. О.,
ORCID: 0009-0000-9711-8635
здобувач при Науково-організаційному центрі
Національної академії Служби безпеки України
ORCID ID: 0009-0000-9711-8635

Науковий керівник:
Щербина Л. І.,
кандидат юридичних наук, професор,
керівник Науково-організаційного центру
Національної академії Служби безпеки України

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2023.3-4/301-313>

УДК 343.1

ПРАВОВІДНОСИНИ СЛІДЧОГО І ПРОКУРОРА ПРИ ЗДІЙСНЕННІ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Анотація. У статті досліджено правовідносини слідчого і прокурора при провадженні НСРД, а також доктринальні підходи до визначення поняття та сутності НСРД.

Метою статті є теоретико-правовий аналіз правовідносини слідчого і прокурора при провадженні НСРД.

Наголошено, що правове регулювання проведення НСРД має забезпечити баланс між ефективністю правоохоронної діяльності та дотриманням прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та міжнародними правовими актами. У цьому контексті особливої уваги заслуговують правовідносини між слідчим і прокурором, які відіграють ключову роль у процесі планування, організації, контролю та оцінки результатів НСРД. Слідчий, як ініціатор більшості негласних заходів, несе відповідальність за їх обґрунтованість і законність, тоді як прокурор здійснює нагляд за дотриманням правових норм, забезпечуючи легітимність таких дій.

Вказано, що ефективно, повне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень значною мірою залежить від узгодженої взаємодії між слідчим і прокурором, які виступають ключовими учасниками кримінального провадження зі сторони обвинувачення. Злагоджена співпраця між слідчим і прокурором є необхідною передумовою для успішного виконання завдань, визначених у ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України, зокрема щодо забезпечення належного досудового розслідування, дотримання прав людини та законних інтересів учасників процесу.

Вивчено практику національних судів та ЄСПЛ щодо окремих питань провадження НСРД. Встановлено типові порушення, які допускають слідчі та прокурори при проведенні НСРД, запропоновано шляхи їх усунення.

Зроблено висновок, що остаточна оцінка результатів НСРД для їх подальшого використання у доказовій базі можлива лише після ретельної перевірки та підтвердження здобутих даних іншими процесуальними засобами. Це обумовлює необхідність тісної співпраці між слідчим і прокурором, де кожен виконує чітко визначені функції, взаємодіючи в рамках закону і професійної етики.

Ключові слова: негласні слідчі (розшукові) дії, досудове розслідування, правовідносини, прокурор, слідчий.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку суспільства та глобалізації злочинності правоохоронна діяльність стикається з новими викликами. Злочинність набуває дедалі більш організованого характеру, її представники активно використовують складні конспіративні методи, новітні технології, засоби шифрування інформації та інші інноваційні досягнення науки і техніки для уникнення викриття. В умовах такого середовища традиційні методи розслідування часто виявляються недостатньо ефективними для забезпечення належного рівня виявлення, документування та припинення злочинної діяльності.

У зв'язку з цим виникає необхідність застосування спеціальних негласних засобів діяльності правоохоронних органів, спрямованих на забезпечення ефективності досудового розслідування. Одним із ключових інструментів у цій сфері є негласні слідчі (розшукові) дії (далі – НСРД), які дозволяють здійснювати приховане отримання доказів, встановлення місцезнаходження підозрюваних, відстеження їхніх контактів, моніторинг комунікацій та інші заходи без попереднього інформування осіб, щодо яких вони проводяться.

Правове регулювання проведення НСРД має забезпечити баланс між ефективністю правоохоронної діяльності та дотриманням прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та міжнародними правовими актами. У цьому контексті особливої уваги заслуговують правовідносини між слідчим і прокурором, які відіграють ключову роль у процесі планування, організації, контролю

та оцінки результатів НСРД. Слідчий, як ініціатор більшості негласних заходів, несе відповідальність за їх обґрунтованість і законність, тоді як прокурор здійснює нагляд за дотриманням правових норм, забезпечуючи легітимність таких дій.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Дослідження правовідносин між слідчим і прокурором при здійсненні НСРД є важливим для виявлення актуальних проблем у практиці їх застосування, визначення оптимальних механізмів взаємодії та вдосконалення законодавчого регулювання. Це дозволяє не лише підвищити ефективність боротьби зі злочинністю, а й забезпечити дотримання прав людини в умовах посилення державного контролю в сфері кримінальної юстиції.

Окремі аспекти застосування НСРД досліджували О.В. Баганець, О.А. Білічак, О.В. Бобровник, М.Л. Грібов, А.В. Захарко, В.В. Комашко, Г.Р. Крет, О.В. Комарницька, Д.А. Нескоромний, М.А. Погорецький В.О. Прядко, Д.Б. Сергєєва, О.С. Старенький, О.С. Тарасенко, О.Ю. Татаров, О.М. Толочко, С.С. Чернявський, А.В. Шевчишен, А.І. Шило, В.Ю. Шепітько, Д.О. Шумейко та інші науковці.

Вперше¹ в сучасній Україні питання правовідносин слідчого та прокурора на монографічному рівні досліджені в кандидатській дисертації² М.А. Погорецького, та у його однойменній монографії³. Проте, незважаючи на те, що ці дослідження були проведені за КПК України 1960 р., вони заклали фундамент для подальших розробок проблемних питань правовідносин слідчого і проку-

¹ О.Р. Михайленко, Д.П. Письменний Перше теоретичне дослідження кримінально-процесуальних правовідносин в Україні (2002) 2 *Вісник Академії правових наук України* 217–221 / Рецензія на монографію: Погорецький М.А. Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія (Харків, Арсис ЛТД, 2002) 160.

² Н.А. Погорецький Уголовно-процессуальные правоотношения следователя с органом дознания, начальником следственного отдела и прокурором (1997) дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 Харків: Нац. юрид. академия Украины 175.

³ М.А. Погорецький Кримінально-процесуальні правовідносини слідчого з органом дізнання, начальником слідчого відділу та прокурором (1997) автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 Харків: Нац. юрид. акад. України 17.

пора, які були досліджені у роботах інших вітчизняних авторів¹

У науці кримінального процесуального права відсутня єдність щодо визначення поняття та сутності НСРД. Зокрема, О.А. Білічак на рівні докторської дисертації вивчала загальнотеоретичні питання пов'язані з проведенням НСРД², а також Д.Б. Сергєєва, яка розробляла теоретичні, правові та праксеологічні засади використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесуальному доказуванні України³. С.Р. Тагієв, на рівні докторської дисертації, зробив спробу «виробити теорію проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесі України, а також сформулювати науково обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення означеного процесу» та представив своє розуміння сутності НСРД⁴.

На рівні кандидатських дисертацій проблеми проведення НСРД вивчали (та розкривали зміст цих дій із формулюванням відповідних визначень) Д.А. Нескоромний, який вивчав питання організації і тактики проведення негласних слідчих (розшукових) дій; В.О. Шерудило, який дослідив процесуальний порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування; М.М. Денисенко, який розробляв правові та організаційно-тактичні засади використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в кримінальному судочинстві;

В.В. Нечай, який займався проблемами проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування податкових злочинів, що вчиняються організованими групами та багато інших науковців.

Проте правовідносини слідчого і прокурора при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій не були досліджені в повній мірі та потребують подальшого ґрунтовного наукового аналізу.

Метою статті є теоретико-правовий аналіз правовідносини слідчого і прокурора при провадженні НСРД.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Передусім слід зазначити, що характер правовідносини слідчого і прокурора при провадженні НСРД обумовлюється тим, що відповідно до чинного КПК України (ст. 36 та статей 246–275), прокурор, будучи головною службовою особою, яка організовує реалізацію функції обвинувачення на досудовому розслідуванні⁵ та здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений: доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД), або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначе-

¹ В.М. Юрчишин Місце і роль прокурора у досудовому розслідуванні та їх відображення в теорії, законодавстві і практиці (2013) монографія Чернівці: Вид. дім «Родовід» 308; Ю.М. Дьомін Прокурорський нагляд в Україні на сучасному етапі (2013) монографія Київ: УкрІНТЕІ 307; В.О. Гринюк Функція обвинувачення в кримінальному провадженні України: теорія і практика (2016) монографія Київ: Алерта 348; М.В. Чорноусько Здійснення прокурором процесуального керівництва досудовим розслідуванням: теорія та практика (2017) монографія Київ: Алерта 294; В.М. Сущенко Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням: поняття, зміст, планування та організація (2018) монографія Харків: Право 224; А.В. Лапкін Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційно-методичні проблеми (2020) монографія Харків: Право 1304.

² О.А. Білічак Вчення про негласні слідчі (розшукові) дії: теоретико-правове дослідження (2015) дис. ... д-ра. юрид. наук.: 12.00.09 Київ 476.

³ Д.Б. Сергєєва Теоретичні, правові та праксеологічні засади використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесуальному доказуванні (2015) дис. ... д-ра. юрид. наук.: 12.00.09 Одеса 530.

⁴ С.Р. Тагієв Теоретичні засади проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесі України (2016) автореф. дис. ... д-ра. юрид. наук: спец. 12.00.09 Харків 36.

⁵ М.А. Погорецький Прокурор у кримінальному процесі: щодо визначення функцій (2015) 6 *Право України* 86–95

ному цим Кодексом (ч. 2, п. 4); погоджувати або відмовляти у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді про проведення НСРД у випадках, передбачених цим Кодексом, чи самостійно подавати слідчому судді такі клопотання (ч. 2, п. 10).

Ефективне, повне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень значною мірою залежить від узгодженої взаємодії між слідчим і прокурором, які виступають ключовими учасниками кримінального провадження зі сторони обвинувачення. Це особливо актуально у сфері провадження НСРД, де важливим фактором є не лише права регламентація, а й чітка координація дій цих суб'єктів. Злагоджена співпраця між слідчим і прокурором є необхідною передумовою для успішного виконання завдань, визначених у ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), зокрема щодо забезпечення належного досудового розслідування, дотримання прав людини та законних інтересів учасників процесу.

Разом із тим, аналіз практики досудового розслідування свідчить про наявність суттєвих проблем у взаємодії між слідчим і прокурором під час здійснення НСРД. Часто спостерігається відсутність належної координації, що призводить до неефективного використання оперативних можливостей, неналежного документування результатів НСРД, а також до порушення прав як потерпілих, так і підозрюваних. Така ситуація негативно впливає на якість розслідування та знижує ефективність кримінального процесу в цілому.

У цьому контексті питання правовідносин слідчого і прокурора під час провадження НСРД набувають особливого

значення. Вони потребують глибокого наукового осмислення, чіткого визначення меж, принципів і форм взаємодії. Аналіз таких правовідносин дозволяє виявити ключові проблеми в організації співпраці, запропонувати шляхи їх вирішення та підвищити ефективність досудового розслідування. Таким чином, дослідження даної тематики є важливим для теорії кримінального процесу, а також для практики його застосування.

Процесуальний порядок провадження негласних слідчих (розшукових) дій передбачено главою 21 КПК України та в Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні (далі – Інструкція)¹, а також в низці відомих нормативно-правових актах, що мають обмежений доступ.

Згідно з частиною першою статті 246 Кримінального процесуального кодексу України та пунктом 1.5 відповідної Інструкції, негласні слідчі (розшукові) дії є окремим видом слідчих дій, інформація про проведення яких, а також про використані методи, не підлягає розголошенню, крім випадків, прямо передбачених КПК України.

Не зважаючи на те, що законодавством визначено поняття НСРД, результати аналізу правозастосовної практики та проведеного опитування практичних працівників дають підстави для висновку, що відповідна законодавча конструкція є недосконалою та такою, що не зовсім відповідає потребам правозастосовної практики².

Головною підставою цього виступає те, що законодавче визначення негласних слідчих (розшукових) дій не охоплює всі ключові характеристики, притаманні

¹ Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Інструкція, затв. спільним наказом Генеральної прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерством фінансів України, Адміністрацією ДПС України та Міністерством юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1681/51 від 16.11.2012 р. <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>>

² М А Погорєцький, С С Чернявський, Д Б Сергєєва, О В Баганець, О В Бобровник, О С Старенький, Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою: проблеми доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні (К.:, 2017) 198; М А Погорєцький, Негласні слідчі (розшукові) дії як спосіб формування доказів: навчальний посібник / за заг. ред. М А Погорєцького. (Київ, НА СБ України, 2017) 92

цим процесуальним заходам. Як справедливо зазначають Є.Д. Лук'янчиков та Б.Є. Лук'янчиков, це призводить до різночитань серед науковців і практиків щодо сутності НСРД та викликає труднощі у процесі їх практичного застосування¹.

Так, приміром, Ф.В. Шиманський розглядає негласні слідчі (розшукові) дії як процесуальні заходи, що мають на меті збирання або перевірку доказів щодо кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила, у межах конкретного провадження. При цьому інформація про сам факт проведення таких дій і способи їх реалізації не підлягає розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК України².

У свою чергу, Є.Д. Лук'янчиков і Б.Є. Лук'янчиков характеризують НСРД як різновид слідчих дій, що здійснюються відповідно до процесуального законодавства, мають на меті здобуття інформації, значно впливають на права і законні інтереси осіб, можуть супроводжуватись застосуванням примусових заходів з боку держави та проводяться без відома осіб, які не є учасниками відповідного кримінального провадження³.

На нашу думку, жодне з наведених визначень не дає повного уявлення про всі характерні риси НСРД як одного з ключових інструментів у процесі доказування під час досудового розслідування.

Негласні слідчі (розшукові) дії мають низку характерних ознак, які дають змогу чітко відмежовувати їх від відкритих (гласних) слідчих дій. Спираючись на буквально-тлумачення положень частини першої статті 246 Кримінального процесуального кодексу України та пункту 1.5 відповідної Інструкції, можна дійти вис-

новку, що основною рисою, яка відрізняє НСРД від гласних СРД, є саме їх негласний характер.

В.А. Колесник зазначає, що ознака негласності слідчих (розшукових) дій полягає у специфічному порядку їх організації, здійснення, а також збереження та подальшого використання отриманих матеріалів. Цей процес передбачає збереження інформації у прихованому режимі до настання моменту, коли її розголошення стає допустимим згідно з вимогами закону, і обмежується відомостями для осіб, не залучених до проведення відповідних дій⁴. Разом з тим, поділяємо точку зору науковців, які критично ставляться до позиції, що зводить негласність лише до етапу підготовки процесуальної дії. Адже, на нашу думку, саме характер проведення дії, а не її попередня організація, визначає її належність до категорії НСРД. Зокрема, проведення, наприклад, обшуку після таємної підготовки не трансформує цю слідчу дію у негласну, оскільки негласність у цьому випадку є лише тактичним прийомом, спрямованим на досягнення ефекту раптовості.

Натомість негласні слідчі (розшукові) дії класифікуються як окремий вид саме через прихований характер не лише їх методів, а й самого факту їх проведення. Важливо розрізняти тактичну та процесуальну негласність: у НСРД таємницею є як використані способи збирання інформації, зокрема ті, що становлять державну таємницю, так і сам факт використання навіть загальнонаукових методів пізнання – таких як спостереження чи опитування – які самі по собі не мають статусу секретності⁵.

Не підлягає розголошенню також

¹ Є.Д. Лук'янчиков, Б.Є. Лук'янчиков, Негласні слідчі (розшукові) дії – засоби процесуального доказування (2014) 10 *Право України* 107.

² В.Ф. Шиманський, Негласні слідчі (розшукові) дії у боротьбі проти корупції в умовах нового КПК (2013) 5 *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету* 254.

³ Є.Д. Лук'янчиков, Б.Є. Лук'янчиков, Негласні слідчі (розшукові) дії – засоби процесуального доказування (2014) 10 *Право України* 107.

⁴ В.А. Колесник, Суб'єкти здійснення та класифікація негласних слідчих (розшукових) дій (2013) 1 *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ* 130.

⁵ М.А. Погорецький, С.С. Чернявський, Д.Б. Сергєєва, О.В. Баганець, О.В. Бобровник, О.С. Старенький, Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою: проблеми доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні (К., 2017) 198; М.А. Погорецький, Д.Б. Сергєєва,

і факт проведення НСРД. Відповідно до п. 5.1. Інструкції постанови слідчого, прокурора про проведення НСРД, клопотання про дозвіл на проведення НСРД, ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД та додатки до нього, протокол про проведення НСРД, які містять відомості про факт та методи проведення НСРД підлягають засекречуванню в порядку, встановленому законодавством.

Варто зазначити, що негласність проведення НСРД має не абсолютний, а відносний характер. Це прямо випливає з формулювання частини першої статті 246 КПК України, де передбачено можливість розкриття такої інформації «за винятком випадків, передбачених КПК України». Інакше кажучи, факт здійснення негласних заходів може стати відомим особам, щодо яких вони проводилися, зокрема на підставі статті 253 КПК України.

Крім того, у разі досягнення цілей проведення НСРД та використання їх результатів як доказів у кримінальному провадженні (ст. 256), або застосування цих результатів в інших цілях (ст. 257), факт їх проведення також розкривається обмеженому колу осіб. Навіть у ситуаціях, коли подальше судове провадження відбувається у закритому режимі, як передбачено частинами 2, 3 і 4 статті 27 КПК України, учасники процесу, включаючи сторони, можуть отримати доступ до відповідних відомостей, у тому числі й до методів, використаних під час збирання інформації.

До того ж, відповідно до частини другої статті 256 КПК України, під час допиту осіб, які здійснювали НСРД або були залучені до них, можуть порушува-

тися питання, що стосуються застосованих методів отримання доказової інформації – з метою перевірки її належності, допустимості та достовірності¹.

Отже, головною відмінністю негласних слідчих (розшукових) дій від гласних слідчих дій виступає саме їх прихований характер – як щодо самого факту їх проведення, так і щодо застосованих методів отримання інформації. Саме ця ознака – таємність, або негласність, – є визначальною для кваліфікації дії як НСРД, і відрізняє її від відкритих процесуальних заходів, що проводяться у загальновідомому порядку та, як правило, з повідомленням відповідних учасників кримінального провадження.

З огляду на проведений аналіз ознак та сутності НСРД, зазначимо, що, на наш погляд, найбільш влучним з теоретичної точки зору є визначення НСРД, сформульоване Д.Б. Сергєєвою, яка зазначила, що НСРД є заходами, що складаються з сукупності пошуково-розшукових, пізнавальних та посвідчувальних прийомів, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, проводяться уповноваженим кримінальним процесуальним законом суб'єктом з метою виявлення й закріплення фактичних даних та їх джерел для отримання доказів у кримінальному провадженні².

Таким чином, з огляду на результати аналізу чинного кримінального процесуального законодавства та наукових джерел з питань досліджуваної проблематики, доходимо висновку, що негласні слідчі (розшукові) дії становлять собою комплекс пошуково-пізнавальних, розшукових і посвідчувальних заходів, здійснення яких супроводжується не-

Негласні слідчі (розшукові) дії як спосіб формування доказів: навчальний посібник / за заг. ред. М.А. Погорецького. (Київ, НА СБ України, 2017) 92

¹ М.А. Погорецький, Д.Б. Сергєєва, Негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи: поняття, сутність і співвідношення (2014) 2 *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)* 138; М.А. Погорецький Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні (2013) 1 *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. Київ 270–277; М.А. Погорецький, О.С. Старенький Негласні слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів: окремі проблемні питання (2018) 8 *Право України* 85–106.

² Д.Б. Сергєєва Теоретичні, правові та праксеологічні засади використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесуальному доказуванні (2015) дис. ... д-ра. юрид. наук: 12.00.09 Одеса 285.

розголошенням як самого факту їх проведення, так і застосованих методів. Такі дії проводяться суб'єктами, уповноваженими кримінальним процесуальним законодавством, з метою виявлення, фіксації та перевірки фактичних даних і джерел їх походження, що мають значення для доказування у кримінальному провадженні. Запропоноване трактування, на нашу думку, найкраще відповідає реальним потребам правозастосування на етапі досудового розслідування.

У контексті проведеного наукового дослідження, за результатами аналізу матеріалів кримінальних проваджень, можемо стверджувати про наявність проблемних питань правозастосовної практики, які негативно позначаються на ефективному досудовому розслідуванні.

Зокрема це типові порушення, які допускають слідчі та оперативні працівники при проведенні НСРД. Аналіз практики проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях дозволяє стверджувати, що до таких порушень слід відносити:

– здійснення НСРД, які потребують попереднього дозволу суду, без такого дозволу або з порушенням його суттєвих умов (постанова Верховного Суду від 11 грудня 2019 року у справі № 199/4010/16-к¹; постанова Верховного Суду від 22 серпня 2023 року у справі № 727/4087/17², якою було встановлено, що НСРД, які повинні проводитися на підставі ухвал слідчого судді, здійснювалися без таких ухвал, що призвело до визнання отриманих доказів недопустимими; постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 17 жовтня 2023 року у справі № 455/844/16-к³, де суд розглянув питання щодо недопустимості доказів, отриманих внаслідок НСРД, через те, що

ухвали суду про дозвіл на їх проведення не були відкриті стороні захисту під час досудового розслідування).

– НСРД було проведено до постановлення ухвали слідчого судді про надання дозволу на проведення такої дії за відсутності обставин, передбачених ч. 1 ст. 250 КПК (постанова Верховного Суду від 10 жовтня 2019 року у справі № 593/1248/16-к; вирок Першотравневого районного суду міста Чернівці від 18 січня 2023 року у справі № 725/1375/19⁴, де суд визнав недопустимими докази, отримані внаслідок НСРД, проведених без відповідного дозволу слідчого судді, що є порушенням частини 1 статті 250 Кримінального процесуального кодексу України). Результати матеріалів правозастосовної практики дають можливість запропонувати зміни та доповнення до ст. 250 КПК України, зокрема щодо наступних аспектів: 1) світова практика передбачає можливість проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді для документування дій, пов'язаних із діяльністю злочинної організації, оскільки ця діяльність є законспірованою, рішення про злочинні дії часто приймаються раптово; 2) у ч. 1 чинної редакції статті є зайве посилання на «випадки», отже, відбувається дублювання змісту; 3) невизначений термін «невідкладно» слід замінити на конкретний часовий проміжок, міжнародною практикою напрацьовано термін 48 годин; 4) ч. 3 статті потребує визначення правового статусу інформації, здобутої з порушенням процесуальних вимог.

Отже, пропонуємо викласти ст. 250 КПК України у такій редакції, яка враховує як потреби оперативного реагування у невідкладних ситуаціях, так і необхідність забезпечення судового контролю

¹ Постанова Верховного Суду від 11 грудня 2019 року у справі № 199/4010/16-к <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86435628>>

² постанова Верховного Суду від 22 серпня 2023 року у справі № 727/4087/17 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113015933>>

³ постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 17 жовтня 2023 року у справі № 455/844/16-к <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/114423741>>

⁴ вирок Першотравневого районного суду міста Чернівці від 18 січня 2023 року у справі № 725/1375/19 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/108474565>>

за проведенням НСРД, що відповідає принципам кримінального процесу: **«Стаття 250. Проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді»**

У виняткових невідкладних випадках, пов'язаних із порятунком життя людей або запобіганням учиненню тяжкого чи особливо тяжкого злочину, передбаченого розділами I, II, VI, VII (статті 201 та 209), IX, XIII, XIV, XV, XVII Особливої частини Кримінального кодексу України, або документуванням дій, пов'язаних із діяльністю злочинної організації, негласна слідча (розшукова) дія може бути розпочата до постановлення ухвали слідчого судді на підставі рішення слідчого, погодженого з прокурором, або прокурора.

У такому разі слідчий (прокурор) зобов'язаний не пізніше 48 годин з моменту початку проведення негласної слідчої (розшукової) дії звернутися до слідчого судді з відповідним клопотанням.

Слідчий суддя розглядає це клопотання відповідно до вимог статті 248 цього Кодексу.

Проведення негласної слідчої (розшукової) дії має бути негайно припинено у разі постановлення слідчим суддею ухвали про відмову в наданні дозволу на її проведення. Інформація, отримана внаслідок такої дії, не може вважатися допустимим доказом та підлягає знищенню в порядку, визначеному статтею 255 цього Кодексу».

– збереження конфіденційності процесуальних документів, що слугували підставою для здійснення негласних слідчих (розшукових) дій (аналіз вироків Вищого антикорупційного суду за 2023 рік (справи № 127/13972/17, № 591/5513/16-к, № 317/2973/18) виявив випадки визнання доказів, отриманих

внаслідок проведення НСРД, недопустимими через нерозсекречення процесуальних документів, які стали підставою для проведення таких дій). Ці випадки підкреслюють важливість дотримання встановлених процедур при проведенні НСРД та необхідність отримання належних дозволів від слідчого судді для забезпечення допустимості отриманих доказів у судовому процесі.

– виявлення ознак провокації, зокрема встановлення факту спонукання особи до вчинення злочину з боку працівників правоохоронного органу, тягне за собою визнання недопустимими доказів, здобутих у результаті проведення відповідної негласної слідчої (розшукової) дії (постанова Верховного Суду від 06 листопада 2019 року у справі № 748/3070/15-к¹; постанова Верховного Суду від 11 грудня 2019 року у справі № 393/446/14-к²);

– здійснення негласних слідчих (розшукових) дій оперативними працівниками без наявного письмового доручення слідчого або прокурора, що суперечить вимогам частини шостої статті 246 Кримінального процесуального кодексу України та є порушенням процесуального порядку, а також може спричинити визнання отриманих у такий спосіб доказів недопустимими (постанова Верховного Суду від 3 грудня 2019 року у справі № 676/7748/14-к³; постанова Шевченківського районного суду міста Києва від 22 березня 2023 року у справі № 761/17704/20⁴. У цьому випадку суд встановив, що НСРД були проведені оперативними працівниками без письмового доручення слідчого або прокурора, що суперечить частині 6 статті 246 КПК України);

– проведення негласних слідчих (розшукових) дій, передбачених статтями 260–264 (у частині дій, що вима-

¹ постанова Верховного Суду від 06 листопада 2019 року у справі № 748/3070/15-к <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/85541582>>

² постанова Верховного Суду від 11 грудня 2019 року у справі № 393/446/14-к <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86468577>>

³ постанова Верховного Суду від 3 грудня 2019 року у справі № 676/7748/14-к <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86505793>>

⁴ постанова Шевченківського районного суду міста Києва від 22 березня 2023 року у справі № 761/17704/20 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/109855051>>

гають ухвали слідчого судді), а також статтями 267, 269–272, 274 КПК України у провадженнях щодо злочинів середньої тяжкості або нетяжких правопорушень, суперечить вимогам закону. Таке порушення рідко фіксується відкрито та, як правило, ретельно маскується. Найпоширенішим способом приховування є штучне завищення кваліфікації злочину – його свідомо класифікують як тяжкий або особливо тяжкий, хоча фактично йдеться про правопорушення середньої тяжкості або навіть нетяжке. Це дозволяє стороні обвинувачення ініціювати проведення НСРД з метою збору необхідних доказових матеріалів. Згодом, після завершення зазначених дій, злочин перекваліфікують згідно з його реальною тяжкістю, а зібрані внаслідок НСРД дані намагаються використати як докази у кримінальному провадженні;

– відсутність оригіналів аудіо-та відеозаписів негласних слідчих дій (ухвала Київського апеляційного суду від 21.10.2019 року у справі № 761/34909/17¹);

– несвоєчасне оформлення документів за результатами проведення НСРД та (або) несвоєчасне надсилення їх прокуророві, визначеному у дорученні (вирок Київського районного суду м. Одеси від 31.05.2018 у справі № 520/5614/15-к²; вирок Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 27.12.2019 у справі № 334/2797/17³). На цій проблемати-

ці також було наголошено в матеріалах Узагальнення практики суду касаційної інстанції з питань проведення та оцінювання результатів НСРД у кримінальному провадженні за 2021 рік⁴;

– неналежне оформлення оперативними підрозділами документів за результатами НСРД (вирок Київського районного суду м. Одеси від 31.05.2018 у справі № 520/5614/15-к⁵; вирок Славутського міськрайонного суду Хмельницької області від 03.04.2019 у справі № 682/488/18⁶, де суд розглядає питання про неналежне оформлення документів, отриманих у результаті НСРД, та їх допустимість як доказів у кримінальному провадженні; вирок Шевченківського районного суду м. Львова від 18.12.2019 у справі № 466/9812/16-к⁷; постанова Роздільнянського районного суду Одеської області від 18.06.2021 у справі № 511/650/19⁸, в якій суд аналізує питання про неналежне оформлення протоколів НСРД та відсутність необхідних доручень, що ставить під сумнів правомірність проведення таких дій; постанова Касаційного кримінального суду від 22.03.2023 у справі № 161/1921/20⁹. Так, суди аналізують недотримання вимог КПК щодо проведення НСРД без належної процесуальної підстави та неналежного оформлення документів, що призводить до недопустимості таких доказів);

Ефективна взаємодія слідчого і прокурора при провадженні НСРД надасть

¹ ухвала Київського апеляційного суду від 21.10.2019 року у справі № 761/34909/17 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/85389209>>

² вирок Київського районного суду м. Одеси від 31.05.2018 у справі № 520/5614/15-к <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/74394871>>

³ вирок Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 27.12.2019 у справі № 334/2797/17 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86674646>>

⁴ Узагальнення практики суду касаційної інстанції з питань проведення та оцінювання результатів НСРД у кримінальному провадженні за 2021 рік (2021) Тренінговий центр прокурорів України <https://ptcu.gp.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/uzagalnennya_praktyky_sudu_po_nsr_d_z_qrkodamy_1.pdf?utm_source=chatgpt.com>

⁵ вирок Київського районного суду м. Одеси від 31.05.2018 у справі № 520/5614/15-к <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/74394871>>

⁶ вирок Славутського міськрайонного суду Хмельницької області від 03.04.2019 у справі № 682/488/18 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/81542292>>

⁷ вирок Шевченківського районного суду м. Львова від 18.12.2019 у справі № 466/9812/16-к <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86428007>>

⁸ постанова Роздільнянського районного суду Одеської області від 18.06.2021 у справі № 511/650/19 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/97753206>>

⁹ постанова Касаційного кримінального суду від 22.03.2023 у справі № 161/1921/20 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/109810013>>

можливість своєчасно запобігти ряду порушень на досудовому розслідуванні, що є одним з головних чинників результативної реалізації функції обвинувачення при проведенні НСРД у кримінальних провадженнях.

Таким чином, проблематика реалізації НСРД та подальшого використання їх результатів у досудовому розслідуванні охоплює цілу низку аспектів: від законодавчої невизначеності термінології до порушень порядку оформлення та проведення дій. Зокрема, це: відсутність належного нормативного забезпечення для їх застосування при розслідуванні злочинів середньої тяжкості; усні доручення, що не відповідають вимогам процесуального закону; недостатня врегульованість процедури фіксації НСРД; та порушення меж допустимої поведінки з боку правоохоронців під час контролю за вчиненням злочину.

Висновки. Правовідносини слідчого і прокурора при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій є ключовим елементом ефективної діяльності правоохоронних органів у сфері досудового розслідування. Злагоджена взаємодія цих суб'єктів забезпечує не лише оперативне виявлення, фіксацію та дослідження доказів, але й додержання законності на всіх етапах кримінального провадження.

Для здійснення дієвого процесуального керівництва прокурор повинен ґрунтовно розуміти сутність НСРД, чітко усвідомлювати підстави, порядок їх проведення, а також механізми використання здобутих результатів у кримінальному процесуальному доказуванні. Саме ці

знання дозволяють прокурору здійснювати належний нагляд за законністю дій слідчого, запобігаючи порушенням прав учасників провадження. Важливою є роль прокурора у забезпеченні того, щоб НСРД залишалися не лише ефективним, але й правомірним засобом доказування, що відповідає стандартам прав людини.

Остаточна оцінка результатів НСРД для їх подальшого використання у доказовій базі можлива лише після ретельної перевірки та підтвердження здобутих даних іншими процесуальними засобами. Це обумовлює необхідність тісної співпраці між слідчим і прокурором, де кожен виконує чітко визначені функції, взаємодіючи в рамках закону і професійної етики.

Крім того, реалізація прокурором та слідчим функції обвинувачення на досудовому етапі повинна базуватися не лише на положеннях Кримінального процесуального кодексу України, але й враховувати практику Європейського суду з прав людини. Це особливо важливо для дотримання міжнародних стандартів у сфері захисту прав людини, що, у свою чергу, сприяє підвищенню довіри суспільства до органів правопорядку.

Таким чином, правовідносини між слідчим і прокурором у процесі здійснення НСРД мають бути засновані на принципах законності, професійної відповідальності та взаємної координації. Лише за таких умов можна досягти ефективності кримінального провадження, забезпечити захист прав і свобод людини, а також зміцнити верховенство права в державі.

REFERENCES

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

1. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96 [in Ukrainian].
2. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal code of practice of Ukraine, Law of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI [in Ukrainian].
3. Pro orhanizatsiiu provedennia nehlasnykh slidchykh (rozshukovykh) dii ta vykorystannia yikh rezultativ u kryminalnomu provadzhenni [On organisation of covert investigative (detective) actions and use of their results in criminal proceedings]: Instrukttsiia, zatv. spilnym nakazom Heneralnoi prokuratury Ukrainy, MVS Ukrainy, SB Ukrainy, Ministerstvom finansiv Ukrainy, Administratsiiei DPS Ukrainy ta Ministerstvom yustytzii Ukrainy № 114/1042/516/1199/936/1681/51 vid 16.11.2012 r. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12> [in Ukrainian].

CASES

4. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 11 hrudnia 2019 roku u spravi № 199/4010/16-k <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86435628>> [in Ukrainian].
5. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 22 serpnia 2023 roku u spravi № 727/4087/17 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113015933>> [in Ukrainian].
6. Postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 17 zhovtnia 2023 roku u spravi № 455/844/16-k <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/114423741>> [in Ukrainian].
7. Vyrok Pershotravnevoho raionnoho sudu mista Chernivtsi vid 18 sichnia 2023 roku u spravi № 725/1375/19 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/108474565>> [in Ukrainian].
8. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 06 lystopada 2019 roku u spravi № 748/3070/15-k <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/85541582>> [in Ukrainian].
9. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 11 hrudnia 2019 roku u spravi № 393/446/14-k <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86468577>> [in Ukrainian].
10. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 3 hrudnia 2019 roku u spravi № 676/7748/14-k <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86505793>> [in Ukrainian].
11. Postanova Shevchenkivskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 22 bereznia 2023 roku u spravi № 761/17704/20 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/109855051>> [in Ukrainian].
12. Ukhvala Kyivskoho apeliatsiinoho sudu vid 21.10.2019 roku u spravi № 761/34909/17 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/85389209>>
13. Vyrok Kyivskoho raionnoho sudu m. Odesy vid 31.05.2018 u spravi № 520/5614/15-k <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/74394871>> [in Ukrainian].
14. Vyrok Ordzhonikidzevskoho raionnoho sudu m. Zaporizhzhia vid 27.12.2019 u spravi № 334/2797/17 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86674646>> [in Ukrainian].
15. Vyrok Kyivskoho raionnoho sudu m. Odesy vid 31.05.2018 u spravi № 520/5614/15-k <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/74394871>> [in Ukrainian].
16. Vyrok Slavutskoho miskraionnoho sudu Khmelnytskoi oblasti vid 03.04.2019 u spravi № 682/488/18 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/81542292>> [in Ukrainian].
17. Vyrok Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Lvova vid 18.12.2019 u spravi № 466/9812/16-k <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/86428007>> [in Ukrainian].
18. Postanova Rozdilnianskoho raionnoho sudu Odeskoi oblasti vid 18.06.2021 u spravi № 511/650/19 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/97753206>> [in Ukrainian].
19. Postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu vid 22.03.2023 u spravi № 161/1921/20 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/109810013>> [in Ukrainian].

BIBLIOGRAPHY

AUTHORED BOOKS

20. Pohoretskyi M A, Cherniavskiy S.S., Serhieieva D.B., Bahanets O.V., Bobrovnyk O.V., Starenkyi O.S. *Pryiniattia propozytzii, obitsianky abo oderzhannia nepravomirnoi vyhody sluzhbovoiu osoboiu: problemy dokazuvannia storonoiu obvynuvachennia u dosudovomu rozsliduvanni*. [Acceptance of an offer, promise or receipt of an unlawful benefit by an official: problems of proof by the prosecution in pre-trial investigation] Za red. d.iu.n., prof. M.A. Pohoretskoho ta S.S. Cherniavskoho. 2017 198. [in Ukrainian].
21. Pohoretskyi M A, *Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii yak sposib formuvannia dokaziv* [Undisclosed investigative (research) actions as a method of forming evidence] / za zah. red. M A Pohoretskoho. (Kyiv, NA SB Ukrainy, 2017) 92 [in Ukrainian].
22. Uzahalnennia praktyky sudu kasatsiinoi instantsii z pytan provedennia ta otsiniuvannia rezul'tativ NSRD u kryminalnomu provadzhenni za 2021 rik. [Summarising the practice of the court of cassation on conducting and evaluating the results of forensic science in criminal proceedings in 2021] Treninhovyi tsentr prokuroriv Ukrainy. 2021. https://ptcu.gp.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/uzahalnennya_praktyky_sudu_po_nsr_d_z_qrkodamy_1.pdf [in Ukrainian].
23. Mykhailenko O R, Pysmennyi D P *Pershe teoretychne doslidzhennia kryminalno-protsesualnykh pravovidnosyn v Ukraini* [The First Theoretical Study of Criminal Procedural Legal Relations in Ukraine] (2002) 2 Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy 217–221 / Retsenzia na monohrafiu: Pohoretskyi M.A. Kryminalno-protsesualni pravovidnosyny: struktura i systema: monohrafiia (Kharkiv, Ars LTD, 2002) 160 [in Ukrainian].
24. Yurchyshyn V M *Mistse i rol prokurora u dosudovomu rozsliduvanni ta yikh vidobrazhennia v teorii, zakonodavstvi i praktytsi* [The place and role of the prosecutor in pre-trial investigation and their reflection in theory, legislation and practice] (2013) monohrafiia Chernivtsi: Vyd. dim «Rodovid» 308 [in Ukrainian].

25. Domin Yu M *Prokurorskyi nahliad v Ukraini na suchasnomu etapi* [Prosecutorial supervision in Ukraine at the present stage] (2013) monohrafiia Kyiv: UkrINTEI 307 [in Ukrainian].
26. Hryniuk V O *Funktsiia obvyuvachennia v kryminalnomu provadzhenni Ukrainy: teoriia i praktyka* [Prosecution Function in Criminal Proceedings of Ukraine: Theory and Practice] (2016) monohrafiia Kyiv: Alerta 348 [in Ukrainian].
27. Chornousko M V *Zdiisnennia prokurorom protsesualnoho kerivnytstva dosudovym rozsliduvanniam: teoriia ta praktyka* [Prosecutor's Procedural Supervision of Pre-trial Investigation: Theory and Practice] (2017) monohrafiia Kyiv: Alerta 294 [in Ukrainian].
28. Sushchenko V M *Protseualne kerivnytstvo dosudovym rozsliduvanniam: poniattia, zmist, planuvannia ta orhanizatsiia* [Procedural management of pre-trial investigation: concept, content, planning and organization] (2018) monohrafiia Kharkiv: Pravo 224 [in Ukrainian].
29. Lapkin A V *Prokuror u kryminalnomu provadzhenni: teoretychni, pravovi ta orhanizatsiino-metodychni problemy* [Prosecutor in Criminal Proceedings: Theoretical, Legal, Organizational and Methodological Problems] (2020) monohrafiia Kharkiv: Pravo 1304 [in Ukrainian].

ARTICLES

30. Lukianchykov Ye, Lukianchykov B, Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii – zasoby protsesualnoho dokazuvannia. [Covert investigative (detective) actions – means of procedural evidence] (2014) 10 *Pravo Ukrainy* 107 [in Ukrainian].
31. Shymanskyi V F, Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii u borotbi proty koruptsii v umovakh novoho KPK. [Covert investigative (detective) actions in the fight against corruption under the new CPC] (2013) 5 *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu* 254 [in Ukrainian].
32. Kolesnyk V A, Subiekty zdiisnennia ta klasyfikatsiia nehlasykh slidchykh (rozshukovykh) dii. [Subjects of covert investigative (detective) actions and classification] (2013) 1 *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav* 130 [in Ukrainian].
33. Pohoretskyi M A, Serhieieva D B, Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii ta operatyvno-rozshukovi zakhody: poniattia, sutnist i spivvidnoshennia. [Covert investigative (detective) actions and operational search measures: concept, essence and correlation] (2014) 2 *Borotba z orhanizovanoi zlochynnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka)* 138 [in Ukrainian].
34. Pohoretskyi M A *Prokuror u kryminalnomu protsesi: shchodo vyznachennia funktsii* [Prosecutor in Criminal Proceedings: on the Definition of Functions] (2015) 6 *Pravo Ukrainy* 86–95 [in Ukrainian].
35. Pohoretskyi M A Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii: problemy provadzhennia ta vykorystannia rezultativ u dokazuvanni [Covert investigative (detective) actions: problems of conducting and using the results in evidence] (2013) 1 *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. Kyiv 270–277 [in Ukrainian].
36. Pohoretskyi M A, Starenkyi O S Nehlasni slidchi (rozshukovi) dii yak zasoby otrymannia dokaziv: okremi problemni pytannia [Covert investigative (detective) actions as a means of obtaining evidence: some problematic issues] (2018) 8 *Pravo Ukrainy* 85–106 [in Ukrainian].

DISSERTATION

37. Bilichak O A, Vchennia pro nehlasi slidchi (rozshukovi) dii: teoretyko-pravove doslidzhennia [The Doctrine of Covert Investigative (Detective) Actions: A Theoretical and Legal Study] (2015) dys. ... d-ra. yuryd. nauk.: 12.00.09 Kyiv 476 [in Ukrainian].
38. Serhieieva D B, Teoretychni, pravovi ta prakseolohichni zasady vykorystannia rezultativ nehlasykh slidchykh (rozshukovykh) dii u kryminalnomu protsesualnomu dokazuvanni [Theoretical, Legal and Praxeological Principles of Using the Results of Covert Investigative (Detective) Actions in Criminal Procedural Evidence] (2015) dys. ... d-ra. yuryd. nauk.: 12.00.09 Odesa 530 [in Ukrainian].
39. Tahiiiev S R, Teoretychni zasady provedennia nehlasykh slidchykh (rozshukovykh) dii u kryminalnomu protsesi Ukrainy [Theoretical Principles of Conducting Covert Investigative (Detective) Actions in the Criminal Procedure of Ukraine] (2016) avtoref. dys. ... d-ra. yuryd. nauk: spets 12.00.09 Kharkiv 36 [in Ukrainian].
40. Pohoretskyi N A, Uholovno-protseualnye pravootnosheniia sledovatelja s orhanom doznavania, nachalnykom sledstvennoho otdela y prokurorom [Criminal procedural legal relations of the investigator with the body of inquiry, the head of the investigative department and the prosecutor] (1997) dys... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.09 Kharkiv: Nats. yuryd. akademiia Ukrainy 175 [in Ukrainian].
41. Pohoretskyi M A, Kryminalno-protseualni pravovidnosyny slidchoho z orhanom diznannia, nachalnykom slidchoho viddilu ta prokurorom [Criminal procedural legal relations of the investigator with the body of inquiry, the head of the investigative department and the prosecutor] (1997) avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.09 Kharkiv: Nats. yuryd. akad. Ukrainy 17 [in Ukrainian].

Kropyvka R. O.,

applicant at the Scientific and Organizational
Center of the National Academy
of the Security Service of Ukraine
ORCID ID: 0009-0000-9711-8635

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2023.3-4/301-313>

LEGAL RELATIONS BETWEEN THE INVESTIGATOR AND THE PROSECUTOR IN THE COURSE OF COVERT INVESTIGATIVE (DETECTIVE) ACTIONS: A THEORETICAL AND LEGAL ANALYSIS

Abstract. *The article examines the legal relations between the investigator and the prosecutor in the course of conducting covert investigative (detective) actions (CIDA), as well as the doctrinal approaches to the definition of the concept and essence of covert investigative (detective) actions.*

The purpose of the article is to provide a theoretical and legal analysis of the legal relationship between an investigator and a prosecutor in the course of pre-trial investigation.

The author emphasizes that legal regulation of the CIDA should ensure a balance between the effectiveness of law enforcement activities and the observance of human rights and freedoms guaranteed by the Constitution and international legal acts. In this context, the legal relationship between the investigator and the prosecutor, who play a key role in the process of planning, organising, monitoring and evaluating the results of the CIDA, deserves special attention. The investigator, as the initiator of most covert measures, is responsible for their validity and legality, while the prosecutor supervises compliance with legal norms, ensuring the legitimacy of such actions.

It is indicated that an effective, complete and impartial investigation of criminal offences largely depends on the coordinated interaction between the investigator and the prosecutor, who are the key participants in criminal proceedings on the part of the prosecution. Coherent cooperation between the investigator and the prosecutor is a prerequisite for the successful fulfilment of the tasks set out in Article 2 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, in particular, ensuring proper pre-trial investigation, observance of human rights and legitimate interests of the participants to the proceedings.

The article examines the practice of national courts and the ECHR on certain issues of the pre-trial investigation. The author identifies typical violations committed by investigators and prosecutors in the course of conducting pre-trial investigation and suggests ways to eliminate them.

It is concluded that the final assessment of the results of the CIDA for their further use in the evidence base is possible only after a thorough verification and confirmation of the data obtained by other procedural means. This necessitates close cooperation between the investigator and the prosecutor, where each performs clearly defined functions, interacting within the framework of the law and professional ethics.

Keywords: *covert investigative (detective) actions, pre-trial investigation, legal relations, prosecutor, investigator.*